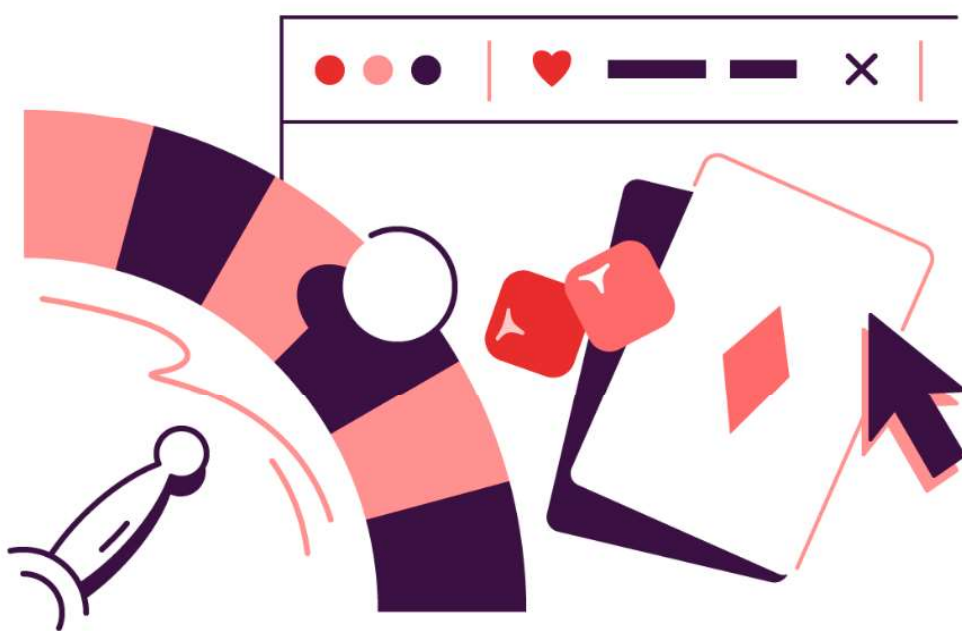

Tilsynsrapport – tiltak etter hvitvaskingsloven

Sentrum Bingo AS

Sammendrag tilsynsrapport

Rapportnummer	1-2023
Vår saksreferanse	23/01515
Dokumenttilsyn	
Virksomhet	Sentrum Bingo AS
Revisjonsområde	Kartlegging av innførte tiltak etter krav i hvitvaskingsloven
Revisjonsteam	Anya Markhus – seniorrådgiver Tatyana Søreide Klepaker – seniorrådgiver

Rapportens innhold:

Tilsynsrapport 1-2023 beskriver resultat etter revisjon av krav til tiltak etter hvitvaskingsloven hos Sentrum Bingo AS.

Hovedkonklusjoner:

Lotteritilsynet har kontrollert hvordan selskapet følger opp de krav til tiltak som kommer frem av hvitvaskingsloven (hvvil.) med tilhørende forskrift, jf. hvvl. § 4 (2) bokstav g.

Sentrum Bingo AS (heretter Sentrum Bingo) har oversendt dokumentasjon på en ryddig og strukturert måte og i samsvar med det som vi har bedt om. Selskapet har utpekt en hvitvaskingsansvarlig og har levert risikovurderinger for tre utvalgte bingoaller. Sentrum Bingo har dokumentert ansvar og opplæringsmateriell på en tilfredsstillende måte.

Lotteritilsynet har avdekket to avvik i forbindelse med tilsynet, og det er gitt fire merknader. Vi ber om tilbakemelding på hvordan dere vil følge opp avviket og merknadene **innen 7. september 2023**.

Førde 7. juli 2023

Anya Markhus
Seniorrådgiver

Tatyana Søreide Klepaker
Seniorrådgiver

Innhold

1. Bakgrunn for tilsyn.....	4
2. Metode.....	4
3. Resultat.....	5
3.1 Risikovurderinger (hvvl. § 7)	6
3.1.1 Lotteritilsynets vurdering	6
3.2 Rutiner (hvvl. § 8)	6
3.2.1 Lotteritilsynets vurdering	7
3.3 Krav til opplæring (hvvl. § 36).....	8
3.3.1 Lotteritilsynets vurdering	8
3.4 Kundetiltak og løpende oppfølging (hvvl. kap. 4)	9
3.4.1 Lotteritilsynets vurdering	9
3.5 Undersøkelse og rapportering til Økokrim (hvvl. kap. 5).....	10
3.5.1 Lotteritilsynets vurdering	11
3.6 Internkontroll (hvvl. § 35)	11
3.6.1 Lotteritilsynets vurdering	11
4. Oppsummering av resultat og videre oppfølging	12
4.1 Avvik	12
4.2 Merknader	13

1. Bakgrunn for tilsyn

Bingomedhjelpere ble høsten 2018 omfattet av hvitvaskingsloven med tilhørende forskrift, jf. hvitvaskingsloven (hvvil.) § 4 (2) bokstav g. Dette innebærer at bingomedhjelpere må ha gode systemer for å sikre at lovens krav følges opp på en god måte. Lotteritilsynet er tillagt oppgaven med å føre tilsyn med dette regelverket, jf. hvvl. § 43, annet ledd, bokstav c.

Hovedmålet med dette tilsynet er å få en oversikt over hvordan bingobransjen har implementert hvitvaskingsregelverket. Lotteritilsynet har på bakgrunn av dette gjennomført dokumenttilsyn rettet mot utvalgte bingomedhjelpere, herunder Sentrum Bingo.

Ettersom innholdet i lovens krav må vurderes opp mot den aktuelle risikoen i bransjen, har det i dette tilsynet vært særlig viktig å få kartlagt hvordan bransjen har risikovurdert egen virksomhet, og spesielt om denne er knyttet opp mot risikobildet i den overordnede risikovurderingen av spillmarkedet på en god måte.

Videre er målet med tilsynet å få en oversikt over hvordan bransjen har implementert sentrale krav i hvitvaskingsloven;

- Risikovurdering og rutiner (hvvil. kap. 3)
- Kundetiltak og løpende oppfølging (hvvil. kap. 4)
- Nærmere undersøkelse og rapportering (hvvil. kap. 5)
- Internkontroll og revisjon (hvvil. § 35)
- Opplæring (hvvil. § 36)

Denne kunnskapen vil være et viktig bidrag inn i vårt arbeid med å utarbeide en veileder særlig tilpasset spillbransjen. En slik veileder vil både gjøre det lettere for bransjen å bruke ressursene riktig, og ikke minst tydeliggjøre hvilke forventninger Lotteritilsynet har til aktørene ved fremtidige tilsyn hvor etterlevelsen av kravene vil være mer fremtredende.

Ettersom tilsynet denne gang primært er gjennomført for å skaffe kunnskap om implementering av hvitvaskingsregelverket i bransjen som sådan, vil kun klare avvik danne grunnlag for pålegg om retting.

2. Metode

Det er valgt en overordnet tilnærming for tilsynet hvor vi legger vekt på å kartlegge hvordan tilsynsobjektene har innrettet seg etter kravene i hvitvaskingsloven. En slik kartlegging vil gi oss kunnskap om risiko for hvitvasking innenfor bingo, samtidig som vi gjennomfører tilsyn på et overordnet nivå. Det betyr at vi opparbeider oss

kunnskap om teoretisk risiko for hvitvasking og terrorfinansiering, samtidig som vi avdekker om noen ikke har gjennomført tiltak slik loven krever.

Basert på tidligere tilsyn, har Lotteritilsynet i perioden 2021 – 2023 valgt å gjennomføre dokumenttilsyn med utvalgte bingoentreprenører. Sentrum Bingo er blant dem som er valgt ut som tilsynsobjekt.

Lotteritilsynet sendte varsel om tilsyn den 27. mars 2023, og mottok etterspurt dokumentasjon innen fristen som ble satt til 28. april 2023. Det er ikke bedt om ytterligere dokumentasjon og våre vurderinger er basert på mottatt dokumentasjon.

Vi gjennomfører denne gangen et kartleggingstilsyn. Det betyr at vi gir individuelle tilbakemeldinger til de utvalgte tilsynsobjektene basert på innførte tiltak, men at nivået på tilbakemeldingene er tilpasset et overordnet nivå.

Metoden gir oss et godt grunnlag for å utøve vår veiledningsplikt overfor bingomedhjelperne og gir oss noe tid til å kartlegge den reelle risikoen i tilknytning til bingovirksomheten. Metoden åpner også for et mer dialogbasert tilsyn, der vi kommer med anbefalinger til forsterking eller justering av innførte tiltak.

Lotteritilsynet understreker likevel at dersom det er åpenbare brudd på lovkrav vil det blir varslet pålegg om retting.

Ved avvik vil Lotteritilsynet legge fram revisjonsbevis. Vi vil også be om en oppfølgingsplan som beskriver hvilke tiltak dere vil iverksette for å utbedre avvik.

Ved merknader forventer vi at de påpekte forholdene håndteres slik at de ikke senere utvikler seg til avvik. Ved merknad ber Lotteritilsynet også om tilbakemelding på hvordan dere vil følge opp vår anbefaling.

3. Resultat

Dokumentasjonen som Sentrum Bingo har sendt til Lotteritilsynet har vært ryddig og oversiktlig, slik at vi har kunnet orientere oss og knytte dokumentasjonen til de punktene vi etterspurte.

Sentrum Bingo har bingolokaler i og rundt Bergen, med ett lokale i Haugesund. Selskapet har utpekt en hvitvaskingsansvarlig i ledelsen og har langt på vei fått på plass et system som skal bidra til å sikre etterlevelse av hvitvaskingsregelverket, og dermed også forebygge at selskapet blir brukt til hvitvasking eller terrorfinansiering.

3.1 Risikovurderinger (hvvl. § 7)

For at en bingomedhjelper skal kunne vurdere risikoen for å bli misbrukt som ledd i hvitvasking, må risikoen konkretiseres basert på foretakets egen virksomhet. Dette innebærer at konkretisering av risikoen vil kunne være enklere for mindre bingomedhjelpere enn for større aktører med flere bingohaller og bredere kundespekter. Selv om risikoen kan oppleves som liten, må det gjøres reelle vurderinger av risikoen knyttet til egen virksomhet, og dette må dokumenteres.

Lotteritilsynet har ikke mottatt en felles overordnet risikovurdering for Sentrum Bingo, men har mottatt risikovurderinger for bingohallene Torget 13, Sartor Senter og Fanatorget. Risikovurderingene er basert på Lotteritilsynets overordnede risikovurdering av pengespillmarkedet fra oktober 2021.

Samlet sett er vurderingen at det er lav risiko for både hvitvasking og terrorfinansiering i de tre bingohallene. Risikovurderingene er delt inn i hovedtemaene

- produkt
- kunder
- geografiske forhold

3.1.1 Lotteritilsynets vurdering

Sentrum Bingo har gjort en grundig jobb med risikovurderingene og har fått med sentrale områder som er viktige for å kartlegge risikoen. Dere har tatt en vurdering av samtlige spill som tilbys, kundegruppen deres og har fått med kundetiltak basert på risikovurderingen. Dette er positivt.

Lotteritilsynet merker seg imidlertid at risikovurderingene for de tre hallene Sentrum, Sartor senter og Fanatorget er så godt som identiske. Det står ikke noe om hvem som har deltatt på gjennomføring av risikovurderingene, men som et generelt tips kan det være en fordel å involvere ansatte i bingohallene i arbeidet, da de vil kunne ha kunnskap som er viktig å ta med i vurderingene.

Slik Lotteritilsynet ser det, vil de mottatte risikovurderingene fungere bra som overordnet risikovurdering for Sentrum Bingo, men fremstår noe overordnet og generelle slik at de ikke i tilsvarende grad er tilpasset den enkelte bingohall.

3.2 Rutiner (hvvl. § 8)

Det er helt nødvendig å ha fastsatt rutiner for å sikre etterlevelse av hvitvaskingsloven, og dette er derfor også lovfestet som et krav. Rutinene må være basert på den virksomhetsinnrettede risikovurderingen som er gjort, slik at de er tilpasset

virksomheten hos den enkelte bingomedhjelper. Rutinene skal være fastsatt av foretakets ledelse og det skal utpekes en hvitvaskingsansvarlig som skal følge opp disse.

Vi har fått tilsendt dokumentet «Anti-hvitvasking og terrorfinansiering - Veileder for ansatte» (dok. 6) og dere opplyser i støtteskrivet at dette er selskapets rutiner for å motvirke hvitvasking og terrorfinansiering. På side 5 i veilederen står det at rutiner er vedtatt og er basert på en virksomhetsinnrettet risikovurdering. Videre står det at dere løpende gjennomfører oppfølging av om rutinene fungerer og følges av de ansatte.

Dokumentet er delt inn i følgende tema:

- Hva er hvitvasking og terrorfinansiering?
- Hva gjør vi for å oppfylle våre plikter?
- Våre kunder og lokaler
- Kundetiltak – hva og når?
- Kundetiltak – hvordan?
- Forsterkede kundetiltak
- Hva er særlig viktig å følge med på?
- Rapporteringsplikt
- Oppbevaring og behandling av personopplysninger
- Våre tiltak for å begrense risiko

3.2.1 Lotteritilsynets vurdering

Sentrum Bingo opplyser at det er dokument 6 «Anti-hvitvasking og terrorfinansiering - Veileder for ansatte» som utgjør selskapets rutiner. Dette dokumentet er også opplæringsdokument og veileder.

Lotteritilsynet mener at innholdet i dokumentet kan egne seg til opplæring og veiledning, men det er ikke konkret nok til å kunne fungere rutiner. Videre fremgår det ikke hvem som har utarbeidet dokumentet, når det er opprettet eller versjonslogg. Lotteritilsynet har for øvrig mottatt tilsvarende dokument fra andre bingomedhjelpere, men da til bruk i opplæringsøyemed.

Dere må utarbeide konkrete rutiner som sikrer at kavene i hvitvaskingsloven blir etterlevd. Her kan dere gjerne ta utgangspunkt i den enkelte lovbestemmelse for å beskrive hva og hvordan den enkelte ansatte skal utføre de ulike tiltak. Det bør også fremgå hvem de ulike rutinene gjelder, da det ikke er sikkert at alle rutinene er relevant for alle ansatte i Sentrum Bingo. Det kan for eksempel være at enkelte rutiner eller plikter er rettet mot hvitvaskingsansvarlig eller hallsjef, men ikke vil gjelde øvrige ansatte.

Når dere ikke har på plass rutiner, innebærer det også at dere ikke har tilstrekkelig kontroll på at dere sikrer etterlevelse av kravene i hvitvaskingsloven. Manglende rutiner er brudd på hvitvaskingsloven § 8. Se nærmere under punkt 4.1.

3.3 Krav til opplæring (hvvl. § 36)

Kravet til opplæring skal sikre at alle ansatte er i stand til å gjenkjenne forhold som kan indikere hvitvasking og terrorfinansiering. For å sikre at det blir gitt relevant og tilstrekkelig opplæring, og at opplæringen blir vedlikeholdt, må ledelsen hos bingomedhjelperne vurdere hvordan dette kravet skal ivaretas i egen virksomhet og nedfelle dette i en rutine. Denne rutinen må konkretiseres i en opplæringsplan for en kommende periode, for eksempel et år. Planen må vise hvem som skal ha opplæring, i hva og når. De som skal ha opplæring må gis tid og anledning til å gjennomføre denne på en måte som gjør at de faktisk tilegner seg kunnskapen.

Ansatte som utfører arbeidet i bingohallene må ha kunnskap om hvordan hvitvasking og terrorfinansiering skjer, slik at de er i stand til å ha oppmerksomhet mot slike forhold i utførelsen av sitt arbeid. De må kjenne til de interne rutinene for hvordan de skal håndtere situasjoner der det kan være usikkerhet knyttet til et forhold de ser. De må vite hvem de skal kontakte for å diskutere den konkrete situasjonen, herunder om det skal iverksettes nærmere undersøkelser og hvordan. De må også vite når de skal kontakte hvitvaskingsansvarlig, for eventuell rapportering til Økokrim. Dette må nedfelles i egen rutine, og opplæringen må dekke denne rutinen og øvrige rutiner som skal sikre etterlevelsen av pliktene i hvitvaskingsloven.

Sentrum Bingo viser her til dok. 6, «Anti-hvitvasking og terrorfinansiering – Veileder for ansatte». Dere opplyser at opplæringen består i at veilederen blir gjennomgått sammen med alle ansatte og nyansatte, og at den blir repetert ett par ganger i året eller så raskt det skulle bli endringer i rutinene.

3.3.1 Lotteritilsynets vurdering

Dokumentet «Anti-hvitvasking og terrorfinansiering – Veileder for ansatte» tar for seg sentrale områder på hvitvaskingsområdet og er et bra utgangspunkt for opplæring av ansatte. Dokumentet er imidlertid ikke datert og vi vil understreke viktigheten av å oppdatere EUs liste over høyrisikoland.

Lotteritilsynet kan ikke se at det er utarbeidet opplæringsplaner som viser hvem som skal ha opplæring, på hvilket tidspunkt det skal skje og hva opplæringen skal omhandle. Opplæringen må være tilpasset rollen/ansvarsområdet den enkelte medarbeider har. Det kan for eksempel være at hallsjef skal ha en noe mer omfattende opplæring enn øvrige ansatte i bingohallene. Vi har heller ikke mottatt oversikt over hvem av de ansatte som har gjennomført opplæring.

Det kan være enklere for dere å få oversikt og kontroll på opplæringen når dere får på plass en rutine for opplæring, jf. punkt 3.2.1.

3.4 Kundetiltak og løpende oppfølging (hvvl. kap. 4)

Formålet med å gjennomføre kundetiltak er at rapporteringspliktige skal kjenne sine kunder. Når en kjenner identiteten til kunden og kundeforholdets formål, kan bingomedhjelpen iverksette tilpasset og risikobaserte tiltak mot den enkelte kunde.

Kundetiltak skal gjennomføres ved etablering av kundeforhold, ved transaksjoner over 16 000 kroner eller ved mistanke om terrorfinansiering. Hvitvaskingsloven stiller blant annet krav til at den rapporteringspliktige kartlegger kundens identitet, kundeforholdets eller transaksjonens formål og tilsiktede art, og om kunden er en politisk eksponert person (PEP).

Hvitvaskingsloven stiller også krav til løpende oppfølging av kundeforholdet. Rapporteringspliktige må oppdatere kundeopplysninger og annen relevant dokumentasjon, samt overvåke kundedadferd, herunder transaksjonsmønstre. Rapporteringspliktige må følge med på kundenes aktivitet og påse at de kjenner kunden tilstrekkelig til å gjennomføre nødvendige kundetiltak og vurderinger for å kunne håndtere risikoen som den enkelte kunde innebærer. Formålet med oppfølgingen er å oppdage avvikende eller endret adferd fra kunden.

Sentrum Bingo har sendt oss bilde av elektronisk kundeerklærings skjema og elektronisk skjema for registrering av ny kunde. Det er bare det siste skjemaet som har spørsmål om PEP-status.

Når det gjelder kundetiltak blir det opplyst at kontantkjøp registreres med navn, ticketnummer og sum. Alle større gevinster blir overført via bank, hvor det da også blir gjennomført ID-sjekk. Utbetalingslister sendes administrasjonen. Selskapet er ikke kjent med at personer med PEP-status eller som kommer fra høyrisikoland, er kunder eller spiller hos dem.

3.4.1 Lotteritilsynets vurdering

Lotteritilsynet mener det er positivt at kontantkjøp blir registrert med navn, ticketnummer og sum, og at større gevinster overføres til bankkonto.

Hvitvaskingsloven inneholder krav til at dere skal kjenne deres kunder, herunder kundeforholdets formål, slik at dere kan iverksette tilpasset og risikobaserte tiltak mot den enkelte kunde.

Det er uklart for oss hvilket av de to skjemaene «kundeskjema» (dok. 10.1) og «innregistrering ny kunde» (dok. 10.2) som benyttes når. Det er kun skjemaet «innregistrering ny kunde» som innehar spørsmål om PEP-status. Det fremgår ikke av mottatt dokumentasjonen hvordan dere ellers avklarer PEP-status blant kundene deres.

I veiledningsdokumentet (dok. 6) vises det for eksempel til liste over EUs høyrisikoland (ikke oppdatert liste) og det står at en «grundig gjennomgang påkreves». Hva det faktisk innebærer fremgår imidlertid ikke verken her eller andre steder i dokumentasjonen.

På spørsmål om hvilke indikatorer dere har for å avdekke mistenkelige transaksjoner, svarer dere kun «daglig sjekk av lister». I dokument 6 har dere imidlertid tolv kulepunkt som sier hva ansatte må følge ekstra godt med på i bingohaller. Dette oppfatter Lotteritilsynet slik at dere ikke har tilstrekkelig oversikt og kunnskap om lovkrav og interne dokumenter.

For at de ansatte ved Sentrum Bingo sine bingohaller skal kunne gjennomføre tilstrekkelige kundetiltak og vite hvilke kundetiltak som skal gjennomføres når, må dere få på plass rutiner som beskriver dette. Vi viser også her til krav om opplæring slik at de ansatte er trygge på hva de skal se etter og hva de skal gjøre i gitte situasjoner.

3.5 Undersøkelse og rapportering til Økokrim (hvvl. kap. 5)

Rapporteringspliktige som avdekker forhold som kan indikere at midler har tilknytning til hvitvasking eller terrorfinansiering, skal foreta nærmere undersøkelser. Terskelen for undersøkelser er lav, og enhver indikasjon kan i utgangspunktet være tilstrekkelig. Undersøkelser skal alltid gjennomføres dersom det avdekkes forhold som avviker fra den rapporteringspliktiges kjennskap til kunden og kundeforholdets formål og tilsiktete art, jf. hvvl. § 25.

Rapporteringsplikten inntreffer dersom undersøkelser av et eller flere mistenkelige forhold ikke blir avkreftet. Mistankegrunnlaget er lavt, og det kreves ikke sannsynlighetsovervekt for at det foreligger noe mistenkelig før rapporteringsplikten inntreffer. Hvitvaskingsansvarlig er ansvarlig for å oversende opplysninger som nevnt i hvvl. § 26 til Økokrim, jf. hvitvaskingsforskriften § 5-1.

Sentrum Bingo opplyser at det ikke er avdekket noen mistenkelige forhold. Det presiseres at kontantkjøp blir registrert med navn, ticketnummer og sum, i tillegg til at alle gevinster over kr. 10 000 skal overføres via bank. I den forbindelse blir ID kontrollert og utbetalingslister sendt til administrasjonen.

3.5.1 Lotteritilsynets vurdering

Lotteritilsynet stusser over at det ikke har forekommet noen mistenkelige transaksjoner siden oktober 2018. Det kan selvsagt stemme, men vi vil oppfordre dere til å ta en gjennomgang av egen praksis på området. Dere må også få på plass rutine (jf. pkt. 3.2.1), slik at dere sikrer at dere ikke stiller for høye krav til når det skal foretas nærmere undersøkelser og eventuelt rapporteres til Økokrim.

Vi minner om at terskelen for å gjennomføre nærmere undersøkelser er lav og at mistenkelige transaksjoner ikke nødvendigvis kun er knyttet til kontantkjøp.

3.6 Internkontroll (hvvl. § 35)

Kravet til interkontroll innebærer at virksomheten må ha kontrollrutiner som er egnet til å avdekke manglende etterlevelse av hvitvaskingsregelverket. Hyppigheten, omfanget og følgene av internkontrollen vil bero på en vurdering av foretakets art og omfang.

Internkontrollen skal gjøre virksomheten i stand til å avdekke svakheter og identifisere forbedringspotensial ved eget arbeid med tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering. Formålet med å identifisere eventuelle svakheter er at rapporteringspliktige iverksetter nødvendige tiltak for å forhindre at manglende etterlevelse fortsetter, samt gjør endringer i virksomhetens rutiner for å overholde hvitvaskingsloven. Internkontroll er en forutsetning for at rutinene effektivt skal kunne oppdateres av den øverste ledelsen.

Sentrum Bingo viser i sitt støtteskriv til et Excel-ark hvor ett av punktene er «Gjennomgang og sjekk av Antihvitvask perm». Her er det krysset ok for de ulike bingohallene som er en del av Sentrum Bingo. Videre er det krysset nei for endret risikovurdering.

3.6.1 Lotteritilsynets vurdering

Internkontroll er en prosess som består av kontinuerlige oppgaver og aktiviteter, iverksatt og utført av virksomhetens styre, ledelse og øvrige ansatte. For å få på plass et godt internkontrollsystem, er det helt avgjørende at dere får på plass en rutine hvor dere beskriver de ulike aktivitetene som skal gjennomføres for å avdekke og identifisere svakheter og forbedringspunkt ved etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket. Her kan det med fordel også etableres en plan hvor de ulike kontrollområdene fremgår sammen med hvem som er ansvarlig og hvor ofte kontrollen skal gjennomføres. En god internkontroll vil også vise hvordan avvik og forbedringspunkt følges opp og blir brukt i virksomhetens kontinuerlige forbedringsprosess.

Excel-arket vi har fått tilsendt oppfyller ikke kravet til internkontroll etter hvvl. § 35. Vi har heller ikke mottatt annen beskrivelse for gjennomføring av internkontroll. Ettersom dere heller ikke har utarbeidet rutine for området, blir det vanskelig for dere å få på plass en systematisk og effektiv internkontroll. Manglende internkontroll er brudd på hvitvaskingsloven § 35.

4. Oppsummering av resultat og videre oppfølging

Dokumentasjonen viser i all hovedsak at Sentrum Bingo har fått på plass et system for å sikre at de overholder kravene i hvitvaskingsloven med tilhørende forskrift. På den måten reduseres også risikoen for at selskapet blir misbrukt til hvitvasking og terrorfinansiering. Lotteritilsynet har likevel avdekket to avvik og fire merknader som må følges opp.

4.1 Avvik

Lotteritilsynet har funnet to avvik (brudd på hvitvaskingsloven):

Avvik 1 – Rutiner

Hvitvaskingsloven § 8 lyder:

- «(1) Rapporteringspliktige skal ha oppdaterte rutiner for å sikre at virksomheten håndterer identifisert risiko og oppfyller plikter etter bestemmelser gitt i eller i medhold av loven her.
- (2) Rutinene skal tilpasses virksomhetens art og omfang.
- (3) Rutinene skal dokumenteres og stilles til rådighet for tilsynsmyndigheten.
- (4) Rutinene skal være fastsatt på øverste nivå hos den rapporteringspliktige.
- (5) Det skal utpekes en person i ledelsen som skal ha et særskilt ansvar for å følge opp rutinene.
- (6) I konserner skal rutinene fastsettes og følges både på konsernnivå og i filialer og majoritetside datterselskaper. Den rapporteringspliktige skal utarbeide rutiner for behandling av opplysninger i tråd med §§ 22 sjette ledd og 31, jf. § 28 tredje ledd.»

Lotteritilsynet mener at innholdet i dokumentet «Anti-hvitvasking og terrorfinansiering - Veileder for ansatte» kan egne seg til opplæring og veiledning. For å oppfylle kravet til rutiner, må dokumentet imidlertid være langt mer konkret og individuelt utarbeidet, samt tilpasset virksomhetens art og omfang. Se nærmere under punkt 3.2.1.

Sentrum Bingo har ikke dokumentert at dere har oppdaterte rutiner, tilpasset virksomhetens art og omfang, som er fastsatt på øverste nivå. Manglende rutiner gjør at dere heller ikke klarer å etterleve andre krav i hvitvaskingsloven på en tilstrekkelig god måte. Dette er brudd på hvitvaskingsloven § 8.

Avvik 2 – Internkontroll

Hvitvaskingsloven § 35 lyder:

«(1) Rapporteringspliktige skal gjennom internkontroll i virksomheten sørge for at loven her overholdes.

(2) Dersom en risikovurdering av virksomhetens omfang og art tilsier det, skal rapporteringspliktige

- a. utnevne etterlevelsansvarlig
- b. gjennomføre skikkethetsvurderinger av ansatte
- c. opprette en uavhengig kontroll med at virksomhetens interne rutiner overholdes»

Lotteritilsynet kan ikke se at Sentrum Bingo har etablert system for internkontroll som kan avdekke manglende etterlevelse av hvitvaskingsregelverket. Mottatt Excel-ark mangler informasjon om ulike kontrollpunkt, tidspunkt for gjennomføring og hvem som er ansvarlig. Se nærmere under punkt 3.6.1.

Manglende internkontroll er brudd på hvitvaskingsloven § 35.

4.2 Merknader

Lotteritilsynet har under revisjonen kartlagt følgende forbedringsområder (merknader):

Merknad 1 - Risikovurdering

Lotteritilsynet har ikke mottatt en overordnet risikovurdering for Sentrum Bingo, men har mottatt tilnærmet identiske risikovurderinger for tre ulike bingohaller. Disse risikovurderingene kan strengt tatt benyttes som overordnet risikovurdering for virksomheten.

Risikovurderingene tar for seg flere sentrale områder, men er ikke tilstrekkelig uttømmende og detaljert for å kartlegge samtlige risikoer på hallnivå. For å sikre at dere har et tilstrekkelig dokumentert grunnlag for risikobasert tilnærming og risikoreduserende tiltak, må dere sørge for at samtlige områder er tilstrekkelig kartlagt, analysert og vurdert.

Vi anbefaler Sentrum Bingo å jobbe videre med risikokartleggingen og analysene, slik at dere sikrer at tiltak blir satt inn på riktig sted og riktig nivå. Det er ikke usannsynlig at risikokartleggingen vil avdekke noen ulikheter fra hall til hall. Se nærmere under punkt 3.1.1.

Merknad 2 - Opplæring

Lotteritilsynet ber dere om å få på plass en rutine for opplæring. Videre bør dere utarbeide en opplæringsplan hvor det fremgår klart hvem som skal ha opplæring, når den skal gjennomføres og hva opplæringen skal inneholde. Opplæringen kan med

fordel differensieres basert på hvilken rolle den enkelte ansatte har. Se nærmere under punkt 3.3.1.

Merknad 3 – Kundetiltak og løpende oppfølging

Lotteritilsynet ber Sentrum Bingo om å få på plass rutiner som medarbeiderne kan nytte seg av i sitt arbeid, slik at de kan iverksette tiltak for å sikre at selskapet ikke blir misbrukt til hvitvasking eller terrorfinansiering.

I rutinene må det konkretiseres hvilke tiltak som skal settes i verk for å oppfylle kravene i hvitvaskingsloven kap. 4. Dette for å sikre at kundetiltak blir iverksatt til rett tid og på riktig nivå. Det må også fremgå hvordan dere sikrer løpende oppfølging av eksisterende kundeforhold. Se nærmere under punkt. 3.4.1.

Merknad 4 – Undersøkelsesplikt og rapportering

Lotteritilsynet ber om at Sentrum Bingo gjennomgår egen praksis og får på plass rutine som sier når og hvordan nærmere undersøkelser skal gjennomføres. Det er her også helt sentralt at de ansatte i bingohallene er trygge på når kravet til nærmere undersøkelser inntreffer.

Det må også fremgå av rutinen i hvilke tilfeller det skal rapporteres til Økokrim, hvordan det skal gjøres og hvem som har myndighet til å gjøre dette. Se nærmere under punkt 3.5.1.

Lotteritilsynet ber om å få tilbakemelding på hvordan dere vil følge opp avvik og merknadene snarest mulig. Tilbakemeldingen må inneholde en tiltaksplan med frister for når tiltakene skal være gjennomført. Lukking av avvikene må prioriteres omgående.

Frist for tilbakemelding er 7. september 2023.